

તદન નવિન સુખોદદાયક કાવ્યોનો સંગ્રહ

સંગીત સુખોદ સાગર.

ભાગ પહેલો.

સંદેશો છે સર્વને, નિતીમાં છે માન,
તોફાનથી તરશે નહિ, રાખશે એટલું ધ્યાન;
દુનિયા દુઃખી થાય છે, હંધે રસ્તે જાય,
ફેશન ફેજો કરે, સદાચારી સુખી થાય.

રચનાર તથા છપાવનાર:—

શંકરલાલ પીતામ્બર વ્યાસ.

લોચર પરેલ, મગનલાલ જગજીવનદાસ.
સંવત ૧૯૭૬] સર્વ હક્ક સ્વાધીન છે. [સને ૧૯૧૯.
આવૃત્તી ત્રીજી.] પ્રત ૧૦૦૦.

મુલ્ય એક આનો.

બીજો ભાગ અમારી પાસેથી મળશે.

છાપનાર—શા. મગનલાલ જગજીવનદાસ. (૩૫-૭૬)

શ્રી 'સરસ્વતી' છાપખાનું, ૩૫૬, નાગદેવી રસ્તો, મુંબઈ, નં. ૩.

હે પ્રભુ ! યા મહાન ફોટોગ્રાફર ! દયા કરી પાપી
કર્મથી બચાવી મારી હૃદયરૂપી છબી ઉત્તમ
સદ્ગુણોથી ભર.

ત્રોટક છંદ અક્ષર બાર.

અહો દિનાલાય તું એક દયાળુ, કૃપાવંત તું છે પરમ કૃપાળુ;
દયા કરીને બુદ્ધિ વધાર, હે પ્રભુ તું અમારી છબી સુધાર.
અક્કલ કરો રંગ અંદર ભર, નિહર શુદ્ધ શાંત સ્વભાવ કર;
ખામી ન રાખીશ કળામાં લગાર, હે પ્રભુ તું અમારી છબી સુધાર.
સદ્ગુણની સદા કરજે વૃદ્ધિ, ઉત્તમ કાટીની દે પવિત્ર બુદ્ધિ;
ફોટોગ્રાફર તારો એક આધાર, હે પ્રભુ તું અમારી છબી સુધાર.
તોફાનથી તુરત બચાવી લેજે, શાંત સરલ તું સ્વભાવ કરજે;
બળ બુદ્ધિ બહુ વિનય વધાર, હે પ્રભુ તું અમારી છબી સુધાર.
સત્યતા દિંમત હમેશ વધાર, દુર્ગુણ ન દેખાય હવે લગાર;
આધાર તારો છે દિન દયાળી, હે પ્રભુ તું અમારી છબી સુધાર.

જમાનાની બહાર ને અક્કલની આરસી.

(ચાબખો) રાગ.

જોઈ જોઈ જમાનાની બહાર પાર હું પાખ્યો અપરંપાર;
દેશથી હું પરદેશ આવ્યો, ધન કમાવા સાફ;
મગજ માફ કરી ગયું, જોઈ મુંઝઈનું ખાફ.
દેશમાં હું જ્યારે રહેતો, દેશી વેશે ફરતો;
મુંબધમાં આવ્યો મની કમાયો, બાણ ચઈને ફરતો.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૫૫૩ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ સંગ્રહ સુદૃઢ સાગર

વિષય ૬-૪

ફેશનેબલ થઇ ફરવાની, ધુન દિલમાં જાગી;
 ચઢા પાઉં ચેરમાં બેસું, હવા વિલાયતી લાગી.
 ગમાર ફરતો હું ગામડીઓ તે, હવે થયો હું અપ દુ ડેટ;
 કોટ, પાટલુન, કાલર લગાવી, બન્યો વિલાયતી શેઠ.
 ભાઇ ભાઇથી જ્યારે મળતો, રામ રામ સર્વને કહેતો;
 રામ નામ હું ભુલી ગયો ને, ગુડ મોરનીંગ હવે કહેતો.
 અપ દુ ડેટ યુવાન બન્યો, પહેરું ઓલ ઈંગ્લીશ ડ્રેસ;
 હેર કટીંગની અંદર બેસી, કપાતું વિલાયતી કેસ.
 શરીર ન સુધર્યું મન ન સુધર્યું, એવે સુધારે શું થાય;
 શંકર કહે નીતિ સુધારો, અખંડ આનંદ થાય.

જમાનાની ચાબુખ.

રાગ ચાખખો.

સીટી સાહેબને બજાઇ, ચેતો ચેતો મેરે ભાઈ—ટક
 મોતકા વારા કબ આયેગા, બજાર કીસીકુ ન હોતી;
 મીટીમે મીલ બયગા, રહેગી નારી રોતી—સીટીં
 પાપ પુન્ય બે ચીજો વિના, સાથ કછુ ન આવે;
 સમજુ જન સમજુ જાનને, દિલ દયામાં લગાવે—સીટીં
 દો દિન રહેના દુનિયાપે, મત કીસીકુ દુખી કર;
 ભક્તિ કરશે ભગવાનકી, ચે તીજેરી તું તર કર—સીટીં
 ધન દોલત એર માલ બજાના, સગ મધર રહેગા;
 અંદગી કર લે પ્યારે ખુદાકી, નિકર પછતાના ખુબ હોગ—સીટીં

ગાડી આતી ઘંટ બજતી, ટીકીટ તુરત મીલતી;
 જૈસા છનકી પાસે દામ, વૈસા રવાના કરતી—સીટીં
 ખુરા મત કર કીસીકા, વહ બાત ધ્યાનમે રખના;
 જૈસા બીજ બાવેગે યારો, જૈસા હોગા ચખના—સીટીં
 દો દિન રહેના દુનિયાપે, બલા સગકા કર;
 બલાઇસે તેરા બલા હોગા, નગદ સોદા કર—સીટીં

કુદરતની કરામત ને નસીબનું નામ.

ગઝલ.

કુદરત તારી અજબ કળા, શું શું કરામત તું કરે;
 પળમે દુઃખી પળમે સુખી, પળમે તું ચાયસો કરે.
 કો દુઃખીયઃ કો સુખીઆ, કોઈ બટકતા તો શીરે;
 કોઈને રહેવા ધર નહિ, કો' મહેલોમાં લહેર કરે.
 કો'દિ' બેઠના થોડપે, કોઈ દિન પેદર ચલના;
 કો'દિ' ખાના મેવા મીઠાઈ, કોઈ દિન ભુખે મરના.
 કો' બુદ્ધિ હીન કો' બળ હીન, કો' વિચિત્ર શોધા કરે;
 શોધા કરે બહુ જાતની, દુનિયાને દીવાની કરે.
 કો' સુખ દીવા ખુદાને, મઝાસે લહેરો કરતે;
 કહક દેખે જૈસે દુઃખી, હમેશ આગેમે જલતે.
 ભુખે મરે વન વન શીરે, પણુ બંદગી ખુદાકી કરે;
 ચલના નેકીકે રસ્તે, કો' દિન બેઝા પાર કરે.
 સખ કરામત નેકીકી હે, નેકીસે કીસમત ખુલતા;
 ખુરાઇ મત કર તું કીસીસે, શું કર ઉપદેશ કરતા.

કીસમત ખોલવાની કુંચી.

ગઝલ.

દુનિયા હૈ દુખકા સાગર, કો'ન યારો તર શકે;
 જો તર શકે દુનીઆસે, કુછ ને કુછ કર શકે.
 ચિંતાકી આગે સળગે, ચિંતા તો સખકુ ખા ગઈ;
 ચિંતાને ચિત્ત ખીગાડ દીયા, દુનિયા સખ ખુવાર ભઈ.
 ચિંતા સખકુ ખા ગઇ, ચિંતા સખકા પૌર હૈ;
 જો ચિંતાકુ ખા ખતા હૈ, વહ સચ્ચા શુરવીર હૈ.
 સુખ મીલના મુશ્કેલ હૈ, દુખકા હૈં વહ દરિયા;
 નેકીવાલોકું સુખ મીલે, માલીકને રસ્તા કર દીયા.
 માલીકકી મહેરબાની ભઇ, સખ કોઈ લહેરો કરતે;
 માલીકકો જો ભુલ ગયે, દિન દિન દુઃખી હોત હૈ.
 દુઃખકા દરિયા હૈં યારો, નેકીકા નાવ ચલતા;
 નેકીવાનો પાર ઉતરે, પાપી અંદર ડુખતા.
 કર ભલા હોગા ભલા, વહ દુનિયા દો દિન હૈ;
 કર ભલા તું ગરીબોકા, વહ હમારી ખીનતી હૈ.
 કર ખુદાકી અંદગી, વહ હમારા પેગામ હૈ;
 હિંદુ, મુસલમાન, પારસી, સખ ભાઇઓકુ સલામ હૈ.

જેટલા ભોગ ભોગવશે ભાઇ, તેટલા રોગ થાવાના.
 સવૈયા.

કોઇ કહે પાણી મુ'ખપતું રાશી, વળી રાશી છે હવા;
 કહો તંદુરસ્ત કેમ રહેવું, શું કરવી અમારે દવા.
 મુળ કારણ શું છે ભાઈ, તેને ભાગ્યે શોધવાના—જે.

ચઢા પીવાનો ચસકો લાગ્યો, કેમ કરીને તે ટેવ જાય;
 બોહી ઉકાળે માંદો પાડે, પણ તેને તો નવ મુકાય;
 ખીડી ચઢા જ્યાં સુધી પીશે, સીક હમેશાં રહેવાના-જે०
 સોડા, લેમન, જાંજર લાઘ, આનંદે આજે પીવાય;
 શરાબ સત્યાનાશજ વાળે, પણ પીકે બહુ લોક દેખાવ.
 ચઢા, કોકો કોરી તણા, ટેસ્ટ તમેતો લેવાના-જે०
 સીનેમાનો શોખજ લાગ્યો, નાટક જોવા લાગ્યું મન;
 ઉજ્જગરા આનંદે કરીને, ખરાબ કરવા માંડ્યું ધન.
 બાવળના ખીજ વાવીને, સ્વાદ કરીનો ક્યાંથી આપવાના-જે०
 નીતી ઉપર ધ્યાન નહીને, પરનારીથી પ્રીતી થાય;
 ઉંધે રસ્તે વિચરતાં લાઘ, કેમ કુદરત કોપાયમાન ન થાય.
 પરનારીથી પ્રીતી કરતાં ખરેખર પાયમાલ થવાના-જે०
 અતિ લહેજત જીભે લાગી ટેસ્ટ પુરેપુરો લેવાય.
 હોટલમાં આનંદે ખેસીને, મનમાન્યું લાઘ ખવાય.
 જોટલો ટેસ્ટ કર્યું શંકર તેટલા દુઃખી થવાના-જે०
 અતિ ગરમાગરમ મસાલાથી, પ્રથમ મન રંજત થાશે;
 દુબ્ધ ગરમી ઉત્પન્ન કરીને, બોહીને ખરાબ કરશે.
 જ્યાં સુધી વૈભવ ભોગવશે, ત્યાં સુધી દુઃખી રહેવાના-જે०

પરમાત્માની કરામત-ગેબી ગમત.

ખુખી દુનિયામાં ખુખ દીડી ખરો સુખી કોઈ દેખાય,
 દુઃખની ખુમો જોવા જતાં ઘરોઘર આજે દેખાય;
 પરમાત્માની જ્યાં પરમકૃપા ત્યાં મદદ આનંદ દેખાય,
 અકળ કળા પ્રભુ છે તમારી નીરખી અમથી ન શકાય;
 લક્ષાપતિને ઘેર દીકરા નહીં રોજ જોય જોવડાવ્યા કરે,
 ગરીબને ઘેર ચાર ચાર છોકરા પરાણે બીચારો પુરું કરે;
 કોઈ ધનથી દુઃખી કો તન દુઃખી કોઈ મનથી દુઃખી તો

દેખાય—અકળ

કંઈક જીવગી સુધી વાંઠા ઐરીની માળા જપ્યા કરે,
 કંઈકને સાધન એવા ખુદાપામાં બળે ઐરી કરે;
 મોટરમાં બેસી લહેર હિંડાવે કેને પહેન્વા જીવું ન દેખાય—અકળ
 શેહીઆને તો સલામો કરે ખુસામંત તો ખુખ દેખાય,
 ગરીબને ધપેથી મારે જીવો જમાનો કેવો દેખાય;
 સજધાના સહુ સગાં થાય તે ગરીબનો બનેવી ન કોઈ

થાય—અકળ

આંધળાને અકકલ આપી જ્ઞાન અકકલ ત્યાં દેખાય,
 કાંઈએ કરોડ લક્ષણો બાંડાની શું વાતજ થાય;
 દેખતાં છતાં કંઈક આંધળા પરનારીપર શીદા થાય—અકળ
 કંઈક મજૂરી દિનભર કરે પરાણે આઠ દસ આના કમાય,
 કો મગજથી મહેનત કરે પળમાં સો સો રૂપિયા કમાય;
 જેવાં બીજ વાવીશું લાઇ તેવાં ફળ આખવાનાં થાય—અકળ

મસતાનોની મુલાકાત.

કોઈ મેટરીકસુધી ભણીને વીસ પચીસમાં નોકરી કરે,
 ગુજરાતી ત્રણ ચોપડી ભણુનારા સો સો રૂપીઆ કમાયા કરે;
 નસીબનો ક્યાં દોષ કહાડવો દોષ કર્મનો તો દેખાય—અકળ
 કે દુષ પીઈ આનંદ કરે ને કોઈ દારૂમાં મગન થાય,
 કે રંડી લાગે તહાલી કે લંગોટ પાકે રાજ થાય;
 હરામનો પૈસો હરામ માર્ગે નેકીનો નેકી રસ્તે જાય—અકળ
 કંછક ગરીબ વિદ્યાર્થીને મદદ આપી દીલમાં તો આનંદ કરે,
 કંછક વેશ્યા રંડી ભાંડ ભવૈયાને ખવડાવીને ખુશકરે;
 પેટે પૈસો ખવાય નહી ને પરનારી સખ હજમ કર જાય—અકળ
 જુગાર રંડી શરાફમાંહી સર્વે ધન તો ચાલ્યું જાય,
 ચહા કેકો કાશી સીગારેટમાં પૈસાની પાયમાલી થાય;
 પઈ માટે પેટલાદ દોડે લાખોની પાયમાલી ન અટકાવાય—અકળ
 નાટક જોવા નાણું મળેને ત્યારે ખીસા તર દેખાય,
 ગરીબ ધર કેમ ચાલશે તેની શીકર જરા ન થાય;
 એક કુવામાં પડે તો સૌ કોઈ પડવા તૈયાર થાય—અકળ
 કુદરત કહે નીતી ચાલવાથી નક્કી સુખ લાઈ મળશે,
 ગમે તેવાં દુઃખ હશે ભલે તે સહજાં પળમાં ટળશે;
 નર જો કરણી કરે તો નરનો નારાયણ થાય—અકળ

દુનિયામાં મસ્તાન કોણ.

લાવણી.

એક વખત આનંદની આંદર, સર્વ લોકો ખેડા હતા;
 કહેા કોણ મસ્તાન ચારો, એક ખીજને . પુછતા હતા.
 કોઈ કહે પાડો મસ્તાન, કોઈ કહે મસ્તાન હાથી;
 કોઈ કહે પહેલવાન મસ્તાન, કોઈ કહે રાજનો સાથી.
 કોઈ કહે સાંઠ મસ્તાન, કોઈ કહે પાડો મસ્તાન;
 કોઈ કહે ધનવાન મસ્તાન, જેને દુનિયામાં બહુ માન.
 એટલામાં એક ખેલી ઉઠ્યો, મસ્તાન ચારો જુવાની;
 તાખે રહે તો ઠીક છે ચારો, નીકર કરે ઉંધી કુરખાની.
 બાળપણમાં બુદ્ધિ ન હતી, જુવાની ચારો કેર કરે;
 થયો વિષયમાં જે આંધળો, પશુથી નીચ તો કર્મ કરે.
 જુવાની વશમાં રહેવી મુસીબત, ચારો જુવાની જુલમ કરે;
 બુદ્ધાપણમાં ટાંડીયા ઢીલા, કયા બુદ્ધા તોફાન કરે.
 જુવાની જીતી જેણે ચારો, ગદ મ્હોટો જીત્યો જાણો;
 જુવાનીમાં બંદગી કીધી, સમજે મનુષ્ય તે છે શાણો.
 એનાથી મસ્તાન સમજે નારી, ઉખડી તો કંઈક કંઈક કરે;
 કુળમાં તો તે કલંક લગાવે, મસ્તાન થઇને મોજ કરે.
 નકટી હોકર નાક કપાવે, કુત્તી માફક ઘર ઘર શીરે;
 વેશ્યા હોકર બજારમે ખેઠે, કયા અંચ ઉનકુ દુનિયા કરે.
 ઈન્સે મસ્તાન સંત સાધુ, જે ખુદાની બંદગી કરે;
 દશ ઇન્દ્રિયોકુ બસમે કરે, નેકાસે દુનિયામે શીરે.
 સબબસ કરના સહેલ હે ભાઈ, મન બસ કરના મુશ્કેલ દેખાય;
 મનકો જે બસ કરે ડાલે ભાઈ, વહ સબસે મસ્તાન કહેવાય.

નોકરીના ઉમેદવાર નારણદાસ-શીકશન.

સવૈયા.

નારણદાસ કરી એક માસ્તર, મુંબઈ કમાવાને આવ્યા;
 પચાસ રૂપિયા પોકેટ અંદર, ખર્ચા માટે સાથે લાવ્યા.
 સેકન્ડ સ્ટેન્ડેડ સુધી લણેલા, હર વાતમાં વસ નો કરતા;
 પાડોશી કહે ખી. એ. થયો એ, સર્વ એવું મનમાં વિચારતા.
 એટલામાં પાડોશી પાસે આવી, નોકરી માટે માગણી કરી;
 પાડોશીએ ઉખડેલો સમજી, મીઠી તેની મશ્કરી કરી.
 ઓલ રૂ. જો ઇંગ્લીશ રાખો, તો મુંબઈમાં ઝટ નોકરી મળશે;
 કોટની કોઈપણ પહેડીમાં, તાબડોતોબ પસંદગી કરશે.
 પ્રથમ કોલર ગળે લગાવ્યો, ચશ્મા આપે દીધાં ચડાવી;
 કોટ પાટલુન હેટ લગાવી, હોલ છુટ દીધાં ચડાવી.
 યુરોપી ફેશનના બાલ કપાવી, મુંગધી સેન્ટ દીધું ચોળી;
 પાંચી લણી સરસ પાડી, માથું દીધું ફકકડ હોરી.
 ખીસામાં વૉચ લગાવી, સ્ટીક ઝાલી સહેલ કરે;
 ટાઇમ્સ કોનીકલની અંદર, વૉન્ટેડ કોલમ વાંચ્યા કરે.
 એક યુરોપીઅન પહેડી અંદર, સરવીસ કરવા દીલ થયું,
 ખાલી જગ્યાતું કોલમ વાંચી, આવી પાડોશીને કહ્યું
 પાડોશી મશ્કરો હતો, માસ્તર જરાપણ ન ગભરાશે;
 સવાલ પુછે જો સાહેબ તમને, વસ નો વસ નો કર્યા કરજો.
 રૂપાળ તમારો આવો જોઈને, ઝટ તમને ખુરશી મળશે;
 મુંબઈમાં છે દમના પૈસા, ઝટ તમને સરવીસ જડશે.
 ખીજે દિવસે કોટની પહેડીમાં, સરવીસ માટે શોધે ગયા;
 ગુડ મોરનીંગ સર બોલીને, સલામ કરી ઉભા રહ્યા.

વાચ ડીડ યુ કમ હીઅર, સાહેબે ઇન્કવાયરી કરી;
 સરવીસ માટે આવ્યો છું સાહેબ, સાહેબે કહ્યું થોભો જરી.
 ખુરશી ઉપર બેસાડ્યા ને, થોડી વારમાં સવાલ કાઢ્યા;
 સમજ્યો નહીં જરા પણ, યસ બોલી ઉત્તર દીધો.
 વોટ ઇઝ યોર કવેલીરીકેશન, બ્હેર ફુ યુ લીવ હીઅર;
 કહ્યું યસ સર યસ સર માઇ ડીયર, આમ એમ એ ગુડ ઉમેદવાર;
 મગજ સાહેબનું શાંત ન હતું, આંખો દીધી ચડાવી;
 યસ નો હર ખાતમેં કરતા હે, લાફા બે દીધા લગાવી.
 સાલે કુછ જાનતા નહીં હે ને, યસ નો યસ નો કયું કરતા હે;
 પટાવાલા ઈન્ક બહાર નીકળો, યહ કયા અદમાશ મસ્કરી કરતા હે.
 સીધા ત્યાંથી બહાર નીકળી, પોતાને મુકામે આવ્યો;
 પાંડાશીને જે વીતી હતી તે. અધી વાત કહેવા લાગ્યો.
 થર્ડ સ્ટેન્ડને કોણુ ભાવ પુછે, મેટરીક ભણેલા વખતે રખડે;
 પુરો હોય જે ઇંગ્લીશનો અનુભવી, તેને તુરત નોકરી જડે.
 માસ્તરે સમજી મુંઝવે છોડ્યું, સીધા પોતાને દેશ ગયા;
 પચાસ રૂપિયા પાણી થયું ને, કંઈક વખત હેરાન થયા.
 માટે બહુતર પાકુ ભણેને, જેથી બાઈ દુઃખ જાય;
 અર્ધ બણ્યા કામ ન આવે, અનુભવી કહેવત કહેવાય.

સુધરેલી આ દુનિયામાંહી દેખા દેખી ચાલે છે.

સુધારાની ખુમો બહુ પડે ને, બાપણ બપકાઅંધી થાય;
 આંદર સડો વધે દિવસે દિવસે, બહાર ટાપટીપ ખુબ દેખાય.
 જમાનાની છે બાઈ બલીહારી, આંખો મીંચી ચાલે છે-સુ.

ધરમાદામાં પધ્ધ ભરાય નહીં, ને નાટક જેવા આનંદે જવાય;
 બેરીને કહે કરકસર કર ને, લાઇ હોટલમાં ખેસી ખાય.
 મેરીએ દાટા મારીને, બારણું ઉઘાડુ રાખે છે-સુ૦
 બહાર મુધારો બહુ વધ્યો ને, ભપકા તો ભારી દેખાય;
 ઉપર ડેસ ફેન્સી પહેરે, ને અંદર રોગો વધતા જાય.
 શક્તિ નથી ને શરીર દુઃખે છે, ફરિયાદ રોજ ચાલે છે-સુ૦
 શોભા ધરમાં ખુબ વધારી, ખીલોર ઠામોદામ દેખાય;
 લોખંડોના લાટ ભરાયો, ચીની ચલાણા વધતાં જાય.
 ઝૂટે ટુટી બદામ ન આવે, પણ દેખાદેખી ચાલે છે-સુ૦
 કુરાન, બાઈબલ ને ગીતા, શરાબ પીવાની બંધી કરે,
 ધર્મને તો ઘોઈ પીધને, પીઠે આજ કંઈક લહેર કરે.
 મનથી ખુબ મસ્તાન થઈને, મોજ મઝા ઉડાવે છે-સુ૦
 દુધ ઘી પુરતું ખાવા ન મળે, ને સીગારેટ શોખે પીવાય;
 ધરની નારી ઘાંટા પાડે, તો તેને ધમકાવા જાય,
 બહુ જો ખોલે બિચારી, સોટી ઝડપ હાથમાં ઝાલે છે-સુ૦
 તેજનામાં તંબાકુ આવી, ધરેણામાં આવ્યું ઘડીઆળ;
 શોખમાં સરવીસ આવી, વરણાગીમાં આવ્યા વાળ.
 ઉપર ભપકો દેખાય ભારી, ધરમાં ઘંટડી વાગે છે-સુ૦
 નારી મુધરી નવી રીતે, પ્રથમ પોલકું પહેરી રાજી થાય;
 સાડી પહેરે છુટ અડાવે, રૂમાલ ઝાલી મન હરખાય.
 બુટ્ટીપુલ બનવા કાળે, પાઉડર ઉપર લગાવે છે-સુ૦
 ઘાટી ધરનાં વાસણ મળે, બાઈ તો બેઠી બેઠી ખાય;
 મુંબઈ આવી બની શેઠાણી, હવે અમથી મેહનત નવ થાય.
 ખીસતર પચાસ પગાર લાવે, બાપ આનંદે ઉડાવે છે-સુ૦

ટેબલ, ખુરશી ને કાચો, આજ ઘરમાં ખીરાને,
 ફેનાયાક ફક્કડ વાગે, તેની મજા મને બહુ લાગે.
 હુટયું એટલે કર્મ ફુટયું, માટી મુલ્ય વેચાયે છે-સુ.
 કયા કીરતન ગયું નાશી, દેવ દરશન દુર્લભ દેખાય:
 સીનેમા જોવાને સર્વે, આનંદે તો ચાલ્યા જાય.
 ઘેર ખાવાનું ગયું નાશી, હોટલમાં ધામધુમ ચાલે છે-સુ.
 શોર્ટ સાઇટ જીવાનીમાં આવી, ચસ્મા આજે આંખે ચઢડતા;
 તંદુરસ્તી ગઈ ચાલીને, મહિનામાં કંઈક વખત માંદા પડતા.
 ડાકટર સાહેબને ઉપરા ઉપરી, ખીલો આજે આપે છે-સુ.
 દબ્બમ મોંઘો મોંઘી મોંઘો, અત્ર કાપડ પણ મોંઘું થયું;
 સસ્તાને! તો વખત ન રહ્યો, એ સર્વતો ચાલી ગયું.
 ધંધા ઉપર બહુ ધ્યાન નહીં ને, મરવીસ બહુધા જાણે છે-સુ.
 વિવરક્ષા ચાલી ગઈને, શૌર્ય તેની પાછળ ગયું;
 બુદ્ધિ ગુમાવી બગ ગુમાવી, શુરાતન તેની પાછળ ગયું.
 કદો દુસ્મન આજ લગ્નનો, રિવાજ ધમધોકાર ચાલે છે-સુ.

બાબા સાહેબનું બેલેન્સશીટ યા મહીનાનું

સરવાયું શીકશન.

સરૈયા.

બાબા સાહેબ કરી ગ્રહસ્થ, મુંબઈ નગરીમાં રહેતા હતા;
 પગાર રૂપીઆ પેણોસો, મહિને ખુશીથી કમાતા હતા.

પૈસો પાસે બચતો નહીં ને, દશ પંદર ઉપર દેવું થતું;
 જેટલું કમાતા તેટલું બધું, મોજ શોખમાં ચાલ્યું જતું.
 પ્રથમ મહિનો પુરો થયો ને, લેંચો રૂમનું ભાડું લેવા આવ્યો;
 ખીલ આપી બાર રૂપીઆની, ઉધરાણી કરવા લાગ્યો.
 એટલામાં દુધવાળો આવ્યો, સાત રૂપીઆ હમકુ દેના;
 મહિના અચતો હો ગયા, અમેરા ચુકાદા કરના.
 વાસણુ માંજનાર ઘાટી આવ્યો, દાદા અમાલા દેના;
 મહિનો પુરો થઈ ગયો, અત્રા દાદા કૃપા કરના.
 દાણાવાળા દામોદરે, નાણાંની ઉધરાણી કરી;
 દાણાના દસ રૂપીઆ આપો, મહિનો થયો મહેરબાની કરી.

ભારી ભપકાનો ભવાડો.

હોટલવારો હીમતલાલ, કેમ આખા સાહેબ મહેરબાની કરશે;
 સતર રૂપીઆ ચદા પાણીના ચદડયા, ખીલ ક્યારે ચુકવી દેશે.
 ડાક્ટર દેવીદાસ કહેવા લાગ્યા, કેમ નખિયત હવે સારી થઈ;
 ખીલના રૂપીઆ બાર આપો, પહેલી તારીખ થઈ ગઈ.
 બાર રૂપીઆ લાગ્યામાં ગયા ને, સાત દુધમાં દીધા;
 દશ દાણાવાળાને આપ્યા, ચાર ઘાટીને ચુકવી દીધા.
 સતર આ પાણીમાં ગયા ને, બાર ડાક્ટરના ખીલે લીધા;
 લગભગ બાસઠ રૂપીઆ, આંખ મીચતામાં ચુકવી દીધા.
 ત્રણ કાલસાવાળાને આપ્યા, બે બાલ કપાવવામાં ગયા;
 સેન્ડ લવન્ડર સાત આપ્યા, ચુમેતેર ચાલ્યા ગયા.
 એક રૂપીઆ સીલકમાં રહ્યો ને, કાપડવાળે ઉધરાણી કરી;
 આવતે પગારે તમને મળશે, ધીરજ રાખજો મનમાં ધરી.

બાબા સાહેબ વિચાર કરવા લાગ્યા, વેશીંગ કંપનીમાં શું આપીશું;
 શાક મસાલો તેલ મીઠું, હવે શેમાંથી લાવીશું.
 પોકેટ ખરચ માટે પાઈ ન રહી, પસ્તાવો કરવા લાગ્યા;
 તીલાંજલી આપી સર્વ શોખને, સાદું જીવન ગાળવા લાગ્યા.
 સર્વ શોખ તજી દીધો ત્યારે, તન મન ધનથી સુખી થયા;
 બે વરસમાં બાબા સાહેબ પાસે, રૂપીઆ આઠસો ભેગા થયા.
 સાદું જીવન સાચો દોસ્ત, કરકસર ખીજો ભાઈ કહેવાય;
 ખુદાની જો બંદગી કરે, અખંડ આનંદ દિલમાં થાય.

જીભમાં ઝહેર જીભમાં અમૃત.

જીભે વ્યાપે જોર જીભ આગ લગાવે,
 જીભે વ્યાપે જોર પેટ ભરી જીતાં ખવડાવે,
 જીભે વ્યાપે જોર દુશ્મની દુનિયામાં ઉભી થાતી,
 જીભે વ્યાપે જોર નારી નફ્ટ ગણાતી,
 જીભ જુરી છે ભાષ દુઃખ અત્યંત ઉભાં થાય છે,
 સુતા હોય જે દુશ્મનો પાછા જાન્યૂત થાય છે.

જીભે વ્યાપે મીઠાશ દુશ્મનથી દોસ્તી થાતી,
 જીભે વ્યાપે મીઠાશ થાય દુનિયામાં પ્રખ્યાતી,
 જીભે વ્યાપે મીઠાશ વૈરી મીત્રની ગરજ સારે,
 જીભે વ્યાપે મીઠાશ કરે મનુષ્ય જે ધારે,
 જીભમાં અમૃત જીભમાં ઝહેર ચોખું દેખાય છે,
 ઉપયોગ જેવો આવડે તેવો ઘંઉનો પદાર્થ થાય છે.

અમારા શહેનશાહ જ્યોર્જ બાલુ જીવો.

ત્રોટક છંદ અક્ષર ખાર.

અમ અંગ્રેજ સરકાર છે સારી,
માટે માલીકની મદદ છે ભારી;
રાજ્ય સરસ નિતીથી ચલાવે છે,
સર્વ આનંદથી આશિષ આપે છે.
હે ભગવત તુજ કળા છે ન્યારી,
ન વીસરાય તેવી રચના તારી;
શા અખંડ સૂર્ય ચંદ્રના પ્રકાશ,
હુરી નિતીવાન ન થાય નિરાશ.
જ્યોરજ રાગ તમે બાલુ જીવો,
યોગીસમ પ્રગટાવો ન્યાય દીવો;
રજનીત પ્રકાશે તમ રાજ્ય મહી.
જય થાશે જરૂર પ્રભુને તહાં.
ઘણા આવીને ઘણા ચાલી ગયા,
હું કહું હું સાથે તેઓ લખગયા;
જીવ પુન્ય કે પાપ સાથે આવે છે,
વોહ સંદેશ એસ. પી. કહાવે છે.

પ્રાંચનારનું બહુ થાઓ.

